Behandeling zienswijzen gemeenteraden op Kadernota 2022

In het eerste kwartaal van 2021 verzochten wij de gemeenteraden van onze deelnemende gemeenteraden om een zienswijze uit te brengen op de Kadernota 2022 – Preventie, weerstand, veerkracht. Op die manier stellen we gemeenten in staat om vroegtijdig invloed uit te oefenen op het beleid voor 2022. In deze notitie geven wij een toelichting op de manier waarop wij de ingebrachte zienswijzen hebben betrokken bij het opstellen van de begroting 2022.

Complimenten en waardering
Boxtel, Hilvarenbeek, Oisterwijk, 's-Hertogenbosch, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Vught

U brengt via uw zienswijze complimenten over voor de inzet van de GGD tijdens de COVID-19 pandemie, toont begrip voor het gegeven dat de GGD zich genoodzaakt ziet om ontwikkelambities bij te stellen als gevolg hiervan en/of verzoekt de GGD om het reguliere gezondheidswerk zo min mogelijk te belasten, zodat dit werk doorgang kan vinden. Wij bedanken u hartelijk voor deze complimenten en waardering, die belangrijk zijn voor de veerkracht en moraal van onze GGD'ers. Zij worden immers elke dag ook geconfronteerd met kritische berichtgeving in de media. De crisis duurt lang en de organisatie levert voortdurend een topprestatie.

De activiteiten die de GGD onderneemt in het kader van de beheersing en bestrijding van het coronavirus, zijn ondergebracht in een apart programma dat grotendeels bemenst wordt door tijdelijke externe krachten. De aansturing van sommige deelprojecten en de facilitering van het programma (personeelsdiensten, ICT-ondersteuning, financiën, etc.) gebeurt om verschillende redenen wel door medewerkers uit de reguliere GGD-organisatie. Dit maakt dat sommige bedrijfsbrede ontwikkelambities worden opgeschort, al naar gelang de organisatie ze wel of niet kan oppakken. Het reguliere werk van de GGD gaat, al dan niet in aangepaste vorm, zoveel als mogelijk door, voor zover de coronamaatregelen dat toestaan (1,5 meter afstand, avondklok, etc.). Het algemeen bestuur krijgt iedere vergadering een overzicht van het beleid omtrent reguliere dienstverlening en de voortgang van strategische programma's en projecten.

Indexering inwonerbijdrage
Bernheze, Dongen, 's-Hertogenbosch

U roept de GGD op om de inwonerbijdrage niet te indexeren of daarin terughoudend te zijn (en te onderzoeken hoeveel bespaard kan worden) of u vraagt het bestuur om rekenschap te geven van de financiële zware tijden die uw gemeente tegemoetziet, bijvoorbeeld door te begroten conform het 'trap op trap af' principe. In zijn aard is de exploitatie van de GGD in zijn geheel loon- en prijsgevoelig. Daarom staan wij een consistente indexeringssystematiek voor, die is gebaseerd op

objectieve maatstaven en bronnen en die vrij is van beleidsmatige keuzes. Om die reden handhaven wij te allen tijde de indexeringssystematiek als vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling en drukken wij eventuele bezuinigingen op de inwonerbijdrage uit in een taakstelling.

In de begroting van 2022 is geen taakstellende bezuiniging opgenomen. De coronacrisis heeft te meer het belang van de publieke gezondheidszorg duidelijk gemaakt. De precieze gezondheidseffecten van zowel het virus als de maatregelen die het Rijk trof ter bestrijding daarvan, zijn nog niet duidelijk. Dat onze GGD in 2022 een belangrijke rol zal spelen bij het in kaart brengen van die effecten en bij de advisering, ontwikkeling en uitvoering van interventies is al wel duidelijk.

Inzet wijkwerk op grootste gezondheidspotentieel in aandachtswijken
Boxtel, 's-Hertogenbosch, Sint-Michielsgestel

U vraagt de GGD om het wijkwerk actief in te zetten op het grootste gezondheidspotentieel in de aandachtswijken, om gezondheidsverschillen zo veel mogelijk te verkleinen. Een belangrijke pijler onder onze aanpak is het inzicht dat de Brabantse OmgevingScan (BrOS) ons biedt. In verschillende van onze interventies zitten risicobeoordelingen, waarmee we onze aandacht concentreren op die inwoners of gezinnen die dit behoeven. Voorbeelden daarvan zijn de OGGZ en ook het prenatale huisbezoek.

In de actualiteit van de coronacrisis zien we dat net als bij andere crises de zwakste groepen gemiddeld hard worden geraakt. Er is in Nederland sociale ongelijkheid en die wordt door de coronacrisis alleen maar versterkt. Er is een groei zichtbaar van problemen zoals armoede, onderwijsachterstanden, werkloosheid en criminaliteit. Door de coronacrisis kan een tweedeling ontstaan in de maatschappij tussen mensen die de crisis goed hebben doorstaan en mensen die schade hebben opgelopen (bijvoorbeeld financieel of met betrekking tot hun fysieke of mentale gezondheid). Het is belangrijk dat er naar de samenleving als geheel wordt gekeken in relatie tot de corona-aanpak. Inmiddels zijn er de eerste landelijke initiatieven met specifieke aandacht voor kwetsbare groepen bijvoorbeeld in het recente Flankerend Beleid. In onze begroting besteden we aandacht aan dit gegeven onder de noemer 'Gezond leven met corona'.

Ten aanzien van het gezondheidsverschil weten we inmiddels dat dit verschil niet één oorzaak kent maar gelegen is in verschillen in bestaanszekerheid (werk en inkomen), onderwijs en wonen. Dit sluit aan bij het concept van Positieve Gezondheid waaruit wij werken. In 2021 creëren we inzicht in kwetsbare groepen, of mensen in kwetsbare situaties die mogelijk extra aandacht behoeven. In een eventuele vervolgopdracht van het bestuur zullen we dit vervolgens uitwerken in een aanvullende dienstverlening die dan eventueel als onderdeel van het basistakenpakket dan wel als lokaal accent of plustaak aan ons dienstenpakket kan worden toegevoegd. (zie ook 'Verbreding focus naar volwassenen en ouderen').

Verschillende gemeenten maken met ons extra afspraken in het lokaal accent of in plustaken, om op bepaalde kwetsbare groepen, of mensen in kwetsbare situaties aanvullende afspraken te maken. Mocht ook uw gemeente hierin interesse hebben, dan nodigen we u uit om ons hier in het

lokaal accent en/of via plustaken opdracht toe te geven. We gaan graag in gesprek om te onderzoeken welke inzet van de GGD hierop het meest effectief kan zijn.

Verbreding focus naar volwassenen en ouderen
Boxtel, 's-Hertogenbosch, Sint-Michielsgestel

U vraagt de GGD om een verbreding van zijn focus naar volwassenen en ouderen niet ten koste te laten gaan van het creëren van gezondheidskansen voor de jeugd. In onze begroting 2022 nemen we op dat iedereen, van jong tot oud, in zijn leven verzeild kan raken in een kwetsbare situatie. Daarenboven zijn we op bepaalde momenten in ons leven per definitie meer kwetsbaar. De ene persoon kan heel goed zelf met die kwetsbaarheid omgaan. De ander heeft daar hulp bij nodig. Om het aantal gezonde levensjaren van onze inwoners te verhogen, vragen zowel kinderen en jongeren als volwassenen aandacht. Daarbij zetten we onze kennis en expertise in om gezondheidsverschillen te verkleinen en bieden we mensen in kwetsbare situaties kansen om zo gezond mogelijk te blijven.

In 2021 onderzoeken en inventariseren we potentiële situaties en momenten van kwetsbaarheid, met bijzondere aandacht voor díe kwetsbare situaties waar met op preventie gerichte interventies veel gezondheidswinst is te realiseren. We brengen samen met onze gemeenten en partners in beeld welke rol de GGD hier met preventieve volwassengezondheidszorg kan spelen, vanuit het gedachtegoed van Positieve Gezondheid. Dit kan in 2022 leiden tot nieuwe diensten op het gebied van monitoring, signalering en advies. Anders dan bij jeugd zijn er bij volwassenen in kwetsbare situaties bij signalering al vaak meerdere partijen in het netwerk actief. Daarom onderzoeken we samen met onze gemeenten en partners op welke momenten de GGD aan zet is. Nieuwe dienstverlening zal aanvullend zijn op het huidige dienstenpakket en niet ten koste gaan van andere diensten, zoals onze jeugdgezondheidszorg. Afhankelijk van besluitvorming hierover door het algemeen bestuur zal deze aangeboden worden in het basispakket, het lokaal accent of als plustaak.

Innovatieve projecten
Boxtel, Sint-Michielsgestel

U verzoekt de GGD om criteria voor innovatie te noemen ten behoeve van de innovatieve projecten. De aanpak van innovatieve projecten is in 2019 geëvalueerd. Uit die evaluatie kwam naar voren dat het algemeen bestuur met name de voorselectie van projectvoorstellen wilde aanscherpen, om zo te kunnen sturen op het innovatieve karakter van de projecten. Hiertoe is in 2020 een nieuwe aanpak ontwikkeld die op 9 juli 2020 door het algemeen bestuur is vastgesteld. In deze aanpak worden ingediende projecten beoordeeld volgens een 'dragons den' formule. Voorafgaande aan het traject worden niet zozeer criteria voor innovatie benoemd, maar het selectieproces wordt uitgevoerd door een divers samengesteld panel, dat wordt ondersteund door innovatie-experts (bijvoorbeeld Brabant DC). Het panel, met daarin enkele gemeenteambtenaren, een GGD-bestuurder en een GGD-medewerker, beoordeelt de voorstellen in een sessie met pitches door de projectleiders. De innovatie-experts werken in innovatieve omgevingen en ondersteunen de GGD bestuurder en ambtenaren met het beoordelen van het innovatieve karakter van het voorstel. De aanpak is in 2020 voor het eerst toegepast, met tevredenstellende resultaten.

Actualisering van het basispakket

Uden

U verzoekt het bestuur om de actualisering van het basispakket in 2021 weer op te pakken, als die ruimte er is. We verwachten het project niet eerder dan in de tweede helft van 2021 op te kunnen pakken, met twee redenen. Allereerst verwachten we dat de middellange termijneffecten van de coronacrisis van invloed zullen zijn op de inhoud van ons werk. Het gaat dan zowel over de gezondheidseffecten van de crisis als over de lessen die middels verschillende evaluaties getrokken zullen worden, ten aanzien van de organisatie en inrichting van ons werk. Daarenboven is de impact van de coronacrisis op onze mensen en organisatie in 2021 nog onverminderd groot. En ook een herziening van ons volledige basis-dienstverleningspakket zal daar een extra beslag op leggen.

Aandacht voor drugsgebruik door jongeren bij gezondheidsbevordering en leefstijl

's-Hertogenbosch

U verzoekt de GGD bij gezondheidsbevordering en leefstijl voor diverse doelgroepen naast de genoemde onderwerpen roken, voeding en bewegen, alcohol en depressie nadrukkelijk aandacht te hebben voor het gebruik van drugs door jongeren. De genoemde onderwerpen komen uit het nationaal preventieakkoord en staan centraal in onze beleidsvisie 2019-2023.

Vanuit het programma Gezonde School geven we trainingen aan docenten op het voortgezet onderwijs op lesprogramma's van Helder op School (Trimbos). Helder op School biedt een integrale aanpak om leerlingen of studenten bewust te maken van de gevolgen van roken, drinken, drugsgebruik en gamen, om hen zo te stimuleren dit niet of met mate te doen. Ouders worden hier ook in betrokken, maar de nadruk ligt vooral op de leerlingen / studenten zelf. Bij voorlichting op de basisscholen ligt dit anders. Hier wordt meer ingezet op het omgaan met groepsdruk, en het maken van de juiste keuze. Op de basisschool wordt (eigenlijk helemaal) niet gesproken over drugsgebruik. Het beste moment om hier over te beginnen is op latere leeftijd, dus op het voortgezet onderwijs.

Daarnaast besteden wij in samenwerking met Novadic Kentron bijzondere aandacht aan alcohol- en drugspreventie. Dat vertaalt zich in de vorm van webinars, voorlichtingsavonden en bijvoorbeeld het promoten van NIX18 tijdens Carnaval.

De GGD stimuleert via zijn innovatieve projecten het project 'Drugs, wat doet het met jou?'. Het project heeft als doel: "Het tegengaan van de normalisering van drugsgebruik onder de inwoners in de hele regio Oost-Brabant door het stellen en versterken van de norm, dat het gebruik van drugs niet normaal is." Zoals te doen gebruikelijk bij de innovatieve projecten, zal het algemeen bestuur na afronding van het project besluiten over de mate waarin de projectresultaten leiden tot dienstverlening in ons basispakket, lokaal accent en/of plustaken.

Om tot uitdrukking te brengen dat de GGD ook inzet pleegt op preventie van drugsgebruik door jongeren, voegden we in de begroting 2022 *drugspreventie* toe aan de verschillende thema's waarop wij inzetten in het kader van gezondheidsbevordering en leefstijl. Als uw gemeente hier bovenop inzet verlangt van de GGD, dan nodigen we u uit om ons hier in het lokaal accent en/of via plustaken opdracht toe te geven. We gaan graag in gesprek om te onderzoeken welke inzet van de GGD hierop het meest effectief kan zijn.

Aandacht voor inwoners met een lage sociaal economische status
Sint Anthonis

U vraagt de GGD aandacht te hebben voor gezondheidsachterstanden bij mensen met een lage sociaal economische schade, zeker nu er door aanhoudende coronamaatregelen nog grotere gezondheidsachterstanden en nieuwe gezondheidsrisico's te verwachten zijn. U spoort de GGD aan hiertoe zijn goede naamsbekendheid en het vertrouwen dat het publiek in hem stelt optimaal in te zetten.

In onze begroting 2022 nemen we op dat we onder de noemer 'Gezond leven met Corona' een aantal gerichte activiteiten ontwikkelen en ontplooien, met als doel om informatie te verzamelen, voorlichting te geven en beleidsadvies te geven over de neveneffecten van de coronacrisis op onze publieke gezondheid. Het betreft in beginsel werkzaamheden die de GGD vanuit zijn basispakket toch al uitvoert, maar dan gebundeld en specifiek gericht op de gezondheidsschade die veroorzaakt wordt door COVID-19 en de indringende overheidsmaatregelen inclusief de gevolgen daarvan. Deze inzet richt zich nadrukkelijk ook op de meest kwetsbare inwoners van ons werkgebied. Daarnaast zullen we met behulp van ZonMW subsidies extra aandacht besteden aan de effecten van de coronacrisis in onze gezondheidsmonitors.

Extra ambities, extra middelen
Sint Anthonis

U wilt de GGD sterken in de opvattingen en ambities als geschetst in de kadernota, en wil daarnaast aangeven dat de GGD wat u betreft een flinke schep extra ambities en ook financiële middelen mag toevoegen aan het nieuwe beleid. We zijn de gemeente Sint Anthonis zeer erkentelijk voor deze oproep, en ontvangen hem als een steun in de rug en een aansporing om ons ook in 2022 onverminderd in te zetten voor de publieke gezondheid in ons werkgebied.

Gevolgen van de in 2021 geconstateerde datadiefstal uit landelijke coronasystemen
Vught

U verzoekt de GGD om er alles aan te doen om eventuele gevolgen van het datalek te voorkomen dan wel te beperken. Alle GGD'en hebben GGD GHOR Nederland gemachtigd om namens hen de afhandeling van de datadiefstal richting hun inwoners te verzorgen. Inmiddels hebben de 37 slachtoffers in ons werkgebied een brief ontvangen. Daarnaast ontving GGD Hart voor Brabant naar aanleiding van de datadiefstal een beperkt aantal dataverwijderingsverzoeken van bezorgde inwoners. Deze behandelden wij inmiddels met grote zorgvuldigheid.

De datadiefstal had plaats uit landelijke systemen. Er is vooralsnog geen enkele aanwijzing om te vermoeden dat daarbij ook medewerkers van GGD Hart voor Brabant betrokken waren. Desalniettemin heeft deze datadiefstal ons opnieuw gewezen op het belang van een goede informatiebeveiliging. Daarom namen we direct in 2021 een aantal maatregelen om te verifiëren dat onze systemen veilig zijn en dat onze medewerkers doordrongen zijn van het belang van een zorgvuldig en verantwoordelijk gebruik van die systemen. In onze begroting van 2022 namen we doelstellingen op met betrekking tot informatiebeveiliging. Deze staan in beginsel op zich zelf, maar de ervaringen met de datadiefstal heeft onze aandacht en inzet hierop natuurlijk verder aangescherpt.

Financiële effecten van coronacrisis

Uden

U geeft in uw zienswijze aan benieuwd te zijn naar de financiële gevolgen van de COVID-19 pandemie en naar de ontwikkeling van de inwonerbijdrage als gevolg van wijzigingen in het Rijksvaccinatieprogramma.

Ten aanzien van de financiële gevolgen van de coronacrisis: in de compensatieregeling die GGD Hart voor Brabant samen met de andere Nederlandse GGD'en trof met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, is geregeld dat de deelnemende gemeenten niet belast worden met de enorme kosten die de GGD maakt in het kader van zijn opdracht in de beheersing en bestrijding van het Coronavirus. Een randvoorwaarde die de minister van VWS stelt, is dat kosten die al gedekt zijn in de vastgestelde begroting niet in aanmerking komen voor vergoeding. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de kortdurende inzet van GGD medewerkers aan het begin van de coronacrisis. Dit betekent dat het deel van de gemeentelijk bijdrage per inwoner dat in theorie verbonden kan worden aan die inzet, niet kan worden terugbetaald via de compensatieregeling. Daar staat tegenover dat de kosten die de GGD maakt om uitgestelde dienstverlening in te halen, niet op de gemeenten worden verhaald, maar als specifieke meerkosten worden opgevoerd binnen de compensatieregeling met het ministerie van VWS.

Ten aanzien van de gevolgen van nieuwe dienstverlening, als gevolg van wijzigingen in het RVP (en de wettelijke toevoeging van een contactmoment voor kwetsbare zwangeren in de jeugdgezondheidszorg): als bekend is gemaakt welk bedrag voor de genoemde extra activiteiten in het gemeentefonds wordt gestort, dan zal de GGD dat verdisconteren in zijn inwonerbijdrage. Voor zover dit nog in 2021 aan de orde zal zijn, gaat hiermee een begrotingswijziging gemoeid. Die begrotingswijziging valt onder het budgetrecht van de gemeenteraden van de in de GGD deelnemende gemeenten, in die zin dat de zienswijzen van de gemeenteraden op die begrotingswijziging meegenomen moeten worden bij de vaststelling ervan door het algemeen bestuur. Voordat de begrotingswijziging ter vaststelling aan het algemeen bestuur wordt aangeboden, zal hij dus eerst voor zienswijzen aan de gemeenteraden worden voorgelegd. Ten tijde van de verzending van onze begroting 2022 aan onze gemeenteraden, was de hoogte van de toevoegingen aan het gemeentefonds nog niet bekend. Ze staan als PM post in onze begroting. Ook voor het jaar 2022 zullen we derhalve een aparte begrotingswijziging aan onze gemeenteraden voorleggen, voordat we de wijzigingen doorvoeren in onze inwonerbijdrage.

Betalingstermijnen

Boekel

U spreekt de wens uit om betalingen aan de GGD over 12 termijnen te kunnen spreiden. In artikel 19 lid 2 van de gemeenschappelijke regeling is ten aanzien van de bijdragen van gemeenten het volgende bepaald. “De gemeenten betalen de helft van deze bijdrage vóór respectievelijk 16 februari en 16 juli, behalve wanneer het algemeen bestuur anders besluit. Bij te late betaling is de wettelijke rente verschuldigd.” Om tegemoet te kunnen komen aan uw wens, zal de gemeenschappelijke regeling moeten worden aangepast. Bij de eerstvolgende wijziging van de regeling (2022, als gevolg van gemeentelijke herindelingen in ons werkgebied), onderzoeken we de mogelijkheden hiertoe.